

PÁLYÁZAT

A NÉPRAJZI MÚZEUM

a Honismereti Szövetség,
az ELTE BTK Folklór Tanszéke,
a Magyar Néprajzi Társaság,
az MTA Néprajzi Kutatóintézete és
a Szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum
támogatásával
meghirdeti

A XLVI. ORSZÁGOS NÉPRAJZI GYŰJTŐPÁLYÁZATOT
az 1999–2000. évről

Felhívjuk a pályázók figyelmét, hogy a kiírásban jelentős változtatások történétek.

Ez évtől csak az ajánlott témakörökhöz kapcsolódó pályamunkákat tudjuk értékelni és díjazásban részesíteni.

A feldolgozásra ajánlott témákat 5 évig minden évben meghirdetjük.

A PÁLYÁZATOK BENYÚJTÁSI HATÁRIDEJE:
2000. MÁRCIUS 1.

AJÁNLOTT TÉMAKÖRÖK:

1. A kereszténység 2000 éves évfordulója alkalmából: Népi vallásosság és szakrális emlékek az ezredévi Magyarországon

Feldolgozásra javasoljuk a napjainkban élő és gyakorolt népi vallásosság, vallási kultusz ill. gyakorlat különböző formáit (pl. Karácsony, Húsvét, Pünkösöd; templomi ünnepei, szentek kultusza, az életfordulók ünnepei; keresztelő, áldozás-bérmálás-konfirmálás, lakodalom, temetés: zárandoklat, búcsújárás, fogadott ünnepek stb.). A pályázóknak a feldolgozáshoz többféle megközelítést is tudunk ajánlani.

- Egy település vagy egy kisebb közösség (egy felekezet) mai vallásosságának felmérése.
- Egy ma jellemző vallási kultusz (szálláskeresés, keresztelő, húsvéti ételszentelés stb.) eseményeinek részletes bemutatása.
- Egyéni vagy családi vallásosság és kultusz változatos formáinak feltárása, a vallási élet és kultusz egyéni vagy családi jellegzetességeinek részletes bemutatásával.

Minden esetben különösen az a) és b) megközelítés választása esetén törekedni kell a kultuszok helyének (pl. templom, kálvária, út menti kereszt, temető, magánházak stb.), időpontjának (a készülődéstől a hazaérkezésig), a kultuszban résztvevő és az azt szervező személyeknek, specialistáknak (búcsúvezető, szentember, előimádkozó, Mária lányok stb.) testületeknek, valamint a kultuszhoz kapcsolódó tárgyaknak, ereklyéknek a részletes bemutatására, megörökítésére. A bemutatáskor feldolgozási módszerként a leírást javasoljuk, kiegészítve fotózással, videózással vagy hangzóanyag készítésével.

A téma feldolgozását segítő útmutatók: Kérdőív a magyar népi temetők vizsgálatához; *Barna Gábor–Nádasi Éva*: Kérdőív a búcsújárás néprajzi kutatásához; *Kriston Vizi József*: Kérdőív egy község szakrális emlékeiről; *S. Lackovits Emőke*: Kérdőív a templomi ülésrend szokásainak összegyűjtéséhez; Kérdőív a temetkezés rendje szokásainak összegyűjtéséhez; *Madar Ilona*: Kérdőív az Úrvacsora néprajza című témakör tanulmányozásához; *Varga Zsuzsa*: Szakrális emlékek

2. Az 1848–49-es szabadságharc emlékezete

Március 15. megünneplése, emlékműavatás, olvasókörok és egyesületek a két világháború között, 1848 jelenkori emlékezete, emlékei. Az ünnep szimbolikájának változásai: mit tartanak és tartottak korábban fontosnak 1848-ból a megemlékező beszédek, milyen jelképek szerepelnek különösen nagy hangsúllyal. A jelenség megismeréséhez, elemzéséhez a beszédek részletes dokumentálását (fotó, videó, hangfelvétel) kérjük.

A téma feldolgozását segíti: Szempontok az 1848-as népi hagyományok gyűjtéséhez útmutató.

3. Falusi és városi kisközösségek mindennapjai

Feldolgozásra javasoljuk egy-egy vallási közösség (pl. kisegyházak, szekták), etnikai csoportok, különféle egyesületek (horgász, hagyományörző, néptánc, városvédő stb.), klubok (nyugdíjas, futball, kosárlabda vagy kézilabdacsapat helyi szurkolói csoportja, egy-egy rockpopzenei együttes klubja stb.), valamint a szórakozással vagy spontán együttlétek alkalmával kialakuló társaságok (kocsma, söröző, törzsvendégei, falu diszko stb.), egy utca, egy ház, egy emelet lakóinak életét. Írják le tényyszerűen ezen kisközösségek születésének és működésének történetét, jelezzék hányan tartoznak közéjük, a tagok milyen korúak és neműek, milyen a társadalmi helyzetük. Mutassák be részletesen a közösségek programjait és kulturálisan jellemző tevékenységét. Hányszor, mikor, hol találkoznak; melyek a csoport-közösség legfontosabb tárgyai, ereklyéi. Javasoljuk továbbá a közösségi együttlétek egy-egy hétköznapi ill. rendkívüli, ünnepi alkalmának részletes leírását és bemutatását, megörökítését fotóval, videóval vagy hangzó anyaggal. Kísérleljék meg a hasonló közösségekkel, csoportokkal való viszony és kapcsolat bemutatását. A téma feldolgozását elősegítendő útmutatót adunk ki.

4. Mai tárgyaink története eszközlétárak készítésével (Ifjúsági pályázóknak kiemelten ajánlott)

Az eszközlétárak készítése során törekedni kell arra, hogy dokumentálásra kerüljön a kiválasztott lakás vagy annak egy helyisége (ebédlő, hálószoba, nappali, konyha) összes tárgya. Mire, ki(k) és miért használja az adott helyiséget és a benne levő tárgyakat, mely tárgyakat tartanak különösen fontosnak (pl. emléktárgyak), mit tartanak értékesnek, mi ennek az oka és mi a tárgyak története (mikor, kitől kapták-vették, miért tartják fontosabbnak a többi tárgynál, milyen családi vagy egyéni élmények, események kötődnek hozzá.)

A téma feldolgozását egy részletes útmutató segíti: *Szarvas Zsuzsa*: Gyűjtési útmutató eszközlétárak készítéséhez – tárgye gyűjtések feldolgozásához

A téma egy speciális területét jelenti az alváshoz kapcsolódó tárgyak vizsgálata, beleértve azok használatának változását az egymás követő generációk életében. Ehhez az összetett vizsgálathoz (az alvás tárgyai és szokásai) ajánljuk a következő kérdőívet: *Zentai Tiinde*: A népi alváskultúra emlékei, alvási szokások.

5. A településkép és változásai a 19–20. században

Egy kiválasztott településen térképek, archív felvételek, felmérések, illetve néprajzi gyűjtés alapján.

A témához kérdőívek és útmutatók állnak a gyűjtők rendelkezésére: *Morvay Péter*: Egy falu története a szájhagyomány és más helyi források alapján; *Molnár Mária*: A hagyományos közösségek átalakulása; *Fejős Zoltán–Niedermüller Péter*: Az urbanizáció néprajzi vizsgálata

Pályázati feltételek

1. A pályázat nyílt, azon bárki részt vehet, aki néprajzi kutatással hivatásszerűen nem foglalkozik és **nem** ezeken a területeken szerezte (vagy fogja szerezni) szakképesítését.

2. A pályázatra olyan munkák adhatók be, amelyek az ajánlott témákat dolgozzák fel és saját tapasztalatot, helyszíni gyűjtésen, történeti, levéltári kutatáson alapuló eredeti ismeretanyagot tartalmaznak.

3. Nem adható be a pályázatra megjelent, kiadás alatt álló, más pályázaton részt vett, vagy közgyűjteményben elhelyezett munka, fősikolai, egyetemi szakdolgozat.

4. A pályázatok minimális terjedelme felnőtt tagozatban 25 oldal, ifjúsági tagozatban 10 oldal.

5. A határidő után érkezett pályamunkákat a következő évi pályázatra tudjuk besorolni.

Pályadíjak:

Felnőtt tagozat:

I. díj	II. díj	III. díj	IV. díj
30 000,-Ft	25 000,-Ft	20 000,-Ft	10 000,-Ft

Ifjúsági tagozat:

I. díj	II. díj	III. díj	IV. díj
20 000,-Ft	15 000,-Ft	10 000,-Ft	5000,-Ft

Egyéb tudnivalók:

- Egy pályázótól több pályamunkát is elfogadunk, és több pályázó, vagy szakkör közösen is készíthet pályaművet.
- Összefüggő munkákat részenként nem lehet beadni, de több különböző munka alkothat lazán összefüggő sorozatot a későbbiek során.
- A pályázatnak tartalmaznia kell a szerző nevét, a pontos címét, az életkorát és a foglalkozását.
- A pályázók munkáját segítik a különböző témákhoz – szakemberek által – készített útmutatók és kérdőívek. Amennyiben ezek közül valamelyiket felhasználja a gyűjtő, azt a pályamunka elején fel kell tüntetni. A kérdőíveket, útmutatókat a **Néprajzi Múzeum Ethnológiai Adattárában** személyesen vagy levélben, válaszboríték megküldésével lehet beszerezni.
- **Cím: 1055 Budapest, Kossuth tér 12.**
- A pályázati kiírásnak nem megfelelő dolgozatokat nem őrizzük meg. Kivételt csak a magas színvonalúak jelenthetnek, amelyek a Néprajzi Múzeum Ethnológiai Adattárának gyűjteményeit fogják gazdagítani.
- Ha a díjazott pályamunka megjelenik, a szerző köteles feltüntetni azt, hogy a dolgozat részt vett az Országos Néprajzi Gyűjtőpályázaton. A megjelent munka két példányát kérjük a Néprajzi Múzeumnak megküldeni. (A dolgozatról készült bírálat nem használható lektori véleményként!)
- A dolgozat beérkezésétől csak megcímzett és felbélyegzett válaszboríték esetén tudunk értesítést küldeni.
- A díjak odaítéléséről országos zsűri dönt, a pályamunkákról készített szakmai bírálatok alapján.

A PÁLYÁZATOK BENYÚJTÁSI HATÁRIDEJE: 2000. MÁRCIUS 1.

„A JÁSZSÁGÉRT” ALAPÍTVÁNY pályázatának eredményhirdetése

„A Jászságért” Alapítvány legutóbbi kiírására beérkezett 53 pályázatot a kuratórium elbírálta. 522 000 forint támogatásban részesítette a következő 19 pályázatot:

Palágyi Béla (Szolnok), *Jut eszembe* című könyvének megjelentetéséhez

20 000,-Ft. – *Fodor István Ferenc* (Jászkákóhalma), *Dankó István* (Jászladány), *dr. Szerencsés István* (Jászdózsza) és *dr. Tóth János* (Jászsalsószentgyörgy) polgármesterek részére, a Jászság regionális szerepével kapcsolatos kiadványuk megjelentetéséhez 50 000,-Ft. – *Gaál István* (Jászladány) részére, a Jászladány története című könyv II. kötetének megjelentetéséhez 20 000,-Ft. – *Tál Gizella* (Szolnok) részére, interjúorozatának befejezéséhez, valamint a készülő kötet kiadásához 20 000,-Ft. – *Szikszai Mihály* (Szolnok) részére, a Régi malmok a Jászság területén című kiadvány kutatói munkájához, megjelentetéséhez 20 000,-Ft. – *Sándor Béla*: (Jászárókszállás) által összegyűjtött, a II. világháború idején hadifogolytáborba került árokszállásaiak történetét összefoglaló kéziratos kötet folytatásának fénymásolását vállalja az alapítvány – *Az Árokszállásnak Baráti Köre* Budapesti Csoportja részére működési célokra 30 000,-Ft. – *A Jászágói Népdalkör* részére, működési célokra 20 000,-Ft. – *A Jászberényi Vasas Kórus* működéséhez 20 000,-Ft. – *A jászsalsószentgyörgyi Rozmaring Asszonykórus* részére jász népviseleti ruhák elkészítéséhez 20 000,-Ft. – *A Városi Könyvtár és Információs Központ* (Jászberény) részére, számítástechnikai eszközök beszerzéséhez 30 000,-Ft. – *A Jászberény-Porteleki Pávákör* részére, automata hangoló vásárlásához 12 000,-Ft. – *A jászteleki Művelődési Ház és Könyvtár* részére, Jászság-történeti vetélkedő megszervezéséhez 20 000,-Ft. – *Jászsalsószentgyörgy község Önkormányzata* részére a Jászok Egyesületével közösen szervezett Jászok Világtalálkozójának költségeihez 100 000,-Ft. – *A JTIF Gyakorló Általános Iskola* (Jászberény) részére az „Európai Uniós oktatási programmal a Jászság megismertetéséért” pályázathoz 40 000,-Ft. – *A Cigány Fiatalk Kulturális Szövetsége* (Jászapáti) részére a Jászsági Cigányzenészek Találkozójának megrendezéséhez.

20 000,-Ft. – *A „Dósa” Honismereti Szakkör* (Jászdózsza) részére a hagyományos dósa állat- és kirakodóvásár bemutatójához 30 000,-Ft. – *A Vándorffy János Honismereti Szakkör* (Jászapáti) részére a honismereti szakkörök találkozójának megrendezéséhez 20 000,-Ft. – *A Palotásy János Vegyeskar* (Jászberény) részére minősítő hangverseny megrendezéséhez 30 000,-Ft.

A kuratórium által alapított és nyolcadik alkalommal kiírt Jászságért Díjra öt személyre érkezett javaslat. A kuratórium a Jászságért Díjat, s a vele járó 250 000,- forint elismerést **Gulyás János** ny. tanár, a jászdózsai Honismereti Szakkör vezetője, helytörténeti kutató részére ítéli oda, életpályája elismeréseként.

Gulyás János 1924-ben született Jászdózsán. Mint földrajz, biológia és kémia szakos tanár 1945-ben Jászszentandránson kezdte meg oktatói tevékenységét, majd 1946-tól 1984-ig, nyugdíjba vonulásáig Jászdózsán tanított. Az oktató-nevelő munka mellett mindig szívügyének tekintette szülőföldje történelmének, szokásainak és hagyományainak összegyűjtését és megőrzését. A honismereti munka helyi beindításával már 1953-ban, majd 1958–59-ben megpróbálkozott, de kezdeményezése a hatóságok tilalma miatt kudarcba fulladt. Sokéves kísérletezés után 1984. március 12-én 12 fővel megalakította a Dósa Honismereti Szakkört, melynek vezetője lett. A szakkör jelenleg 105 főt számlál, s töretlen lelkesedéssel, fiatalokat meghazudtoló lendülettel munkálkodik a község hagyományainak megőrzésén, bemutatásán és továbbörökítésén. A lelkes csapat 15 éves működése során meghatározó szerepet játszott Jászdózsza közéletében. Gulyás János kiváló szervezőképességének és kitartó munkájának köszönhetően a szakkör nagy tömegeket vonzó rendezvényeivel, lelkes hagyományörző munkájával jó példa a fiatalok számára. Fáradhatatlan munkabírása, ügyszeretete, kitartása követendő mindnyájunk számára.

A díjat 1999. május 22-én, az elszármazott és otthon élő jászok pünkösdi találkozóján adták át Jászsalsószentgyörgyön.

„A Jászságért” Alapítvány Kuratóriuma